

Bartimeus, de mens die vraágt.
Preek over Marcus 10:46-52:31-41
Paaskerk Baarn, 28 oktober 2012
Ds. M.M. Kool - Mout

*Licht in onze ogen,
redder uit de nacht,
geldt uw mededogen
nog voor wie U verwacht?*

Het is een tere vraag, die klinkt in het lied dat we met elkaar zongen.
Een vraag die iets blootlegt van een diep verlangen dat, zo vermoed ik, in ieder mens, in ieder van ons, ergens verborgen zit. Mededogen, verbindt, maakt dat je je anders tot elkaar gaat verhouden ...Wie mededogen ervaart, 'weet' vanuit zijn binnenste, durft daar ook op te vertrouwen, dat je niet op je zelf alleen teruggeworpen bent. Dat je gekend wordt, gezien, aangesproken. Niet vluchtig in het voorbijgaan, maar met aandacht. Zo, dat er andere dan alleen de oppervlakkige lagen, zo dat onze ziel, aangesproken wordt. En dat doet goed. Dat geeft leven. Maar daarop durven vertrouwen, dat gaat niet altijd zomaar vanzelf. Dat moet je leren, ontdekken, opdoen en ervaren. Daartoe krijgt de een meer kans dan de anderen zal de een vrijmoediger om mededogen bidden dan de ander...
Als kind, zo vertelde iemand, hoorde ik altijd:
zoals jij het ziet, is het niet goed, kijk maar! Nooit mocht zij haar neus stoten, al doende leren, ontdekken, op haar eigen manier, op haar eigen tijd.
Zonder dat haar ouders dat zo wilde en het was echt niet met kwade opzet, maar toch, leerde ze dat ze maar beter niet op haar eigen ogen, haar eigen inzicht kon vertrouwen. Altijd als ze wat van plan was, kwam haar omgeving in beweging en in verzet. Er werden zoveel belemmeringen en bezwaren ingebracht, dat ze al gauw ook zelf het zicht verloor, geen gat meer zag in de weg die ze wilde gaan. Dat maakte dat ze zichzelf een beetje als een bedelaar ging voelen: afhankelijk van wat anderen haar gaven aan inzicht. Zo kun je ziende blind worden. Het leven trekt aan je voorbij, zonder dat je er echt deelgenoot van wordt. Zo gaat dat met bedelaars, die zitten *langs de weg* zitten. Daar laat Marcus ons ook kijken: naar de rand van de weg.
Dat kleine, bekende verhaal, waar in een paar woorden opvallend veel opgeroepen wordt. Het verhaal opent met de beweging van Jezus en zijn gevolg.
Ze zijn op weg naar Jeruzalem.
Onderweg probeert Jezus duidelijk te maken waar het in een leven met God nu eigenlijk om gaat. En het valt zo blijkt steeds weer niet mee, om dat te verstaan. Op hun weg komen zij Jericho binnen en zij verlaten de stad weer. Vrij zijn ze (nog wel) om te gaan en staan waar ze willen. Dat die vrijheid niet vanzelf spreekt, laat Bartimeus zien: hij zit.
In zijn bestaan zit weinig beweging. Hij zit aan de kant van de weg.
Als de mensen al naar hem kijken, kijken ze op hem neer, en hij kijkt tegen hen op, in figuurlijke zin dan, wat hij kan niet zien. Hij is blind. Een blinde bedelaar. Dat betekent in die dagen: leven zonder uitzicht, zonder waardering. Afhankelijk van wat anderen hem geven. Hij zit aan de kant van de weg, als een randfiguur, een blinde vlek voor mensen met ogen die beter zouden moeten zien. In zijn leven draait het om drie werkwoorden: zitten, wachten en vragen. Hoeveel mensen zijn er niet, die weten wat dat is? Dat zijn er veel, en het worden er steeds meer. Mensen die niet meer meedoen, niet meer mee kunnen of mogen doen.
Ze zijn buitengesloten, afgeserveerd. Aan hun lot overgelaten. Die moeten wachten, steeds maar moeten vragen. Ze zitten op school, wonen in verpleeghuizen, ze verblijven in gevangenissen, in asielzoekerscentra. Ze wonen in onze buurt, zitten hier, in ons eigen huis of zelfs in ons eigen lichaam...Wie ooit ontslagen is, wie ernstig ziek werd, of gehandicapt, wat meer uitleg nodig heeft of zorg en in veel dingen afhankelijk is geworden, weet hoe moeilijk dat is om steeds te moeten vragen, te wachten en afhankelijk te zijn van wat anderen je geven...die weet hoe eenzaam het kan zijn als je aan de rand toekijkt. Dan zie je het leven aan je voorbijtrekken, zonder dat je daar deel van uit maakt. En dat doet je zelfvertrouwen

geen goed. Hoe langer dat duurt, hoe groter de kans, dat de weg voor jou gesloten blijft, dat je het zelf gaat geloven, dat jouw plaats aan de kant van de weg is waarop voor anderen het leven doorgaat.

Zo'n klein verhaal als dit, laat ons kijken naar die rand wie zitten daar? Gaan we wel zorgvuldig met je om? En wat ik ook hoor is dit: je bent nooit af...dat is de bijbelse visie op een mens...in een notendop. We zijn er op gebouwd om te veranderen, te groeien, om te keren, tot dieper verstaan te komen..., met vallen en opstaan, maar toch. Die driehoek, Jij, de ander en God...die zit vol beweging, en mogelijkheid tot verandering. Hoe die verandering zich precies voltrekt, dat weten we niet, dat gebeurt vaak in het verborgene. Bartimeus hoort dat Jezus voorbij komt en dat maakt iets in hem los. Er ontwaakt iets, wat lange tijd bedekt was: zijn vertrouwen dat hij gezien wordt, gekend is. Dat hij niet in de schaduw van anderen hoeft te leven, maar in het licht van God mag opstaan. Daar, aan de rand daar hoort jij niet, zo is geen mens, geen enkel leven bedoeld. Iets in hem wordt wakker, een wonderlijke vertrouwen maakt dat hij ineens begint te schreeuwen. 'Zoon van David, Jezus, ontferm U over mij. Mensen om hem heen snauwen hem af, Bartimeus laat zich door niemand meer uit het veld slaan en roept opnieuw: Zoon van David, ontferm U over mij... Misschien is het wel voor het eerst in zijn leven dat hij zich de mond niet laat snoeren. Als het licht van God zachtjes bij je binnendringt, dan krijg je zo lijkt het meer lef... maar hij mag er dan ook wel op vertrouwen dat het bij God anders zal gaan, dan hoe het meestal onder de mensen gaat...En het gaat anders: Jezus, van Gods licht doorschenen mens, loopt niet zoals de anderen, zomaar aan hem voorbij. Hij blijft staan. En laat de blinde man roepen. Nu beseffen de anderen het ook en in plaats van hem te ontmoedigen, spreken ze hem nu, zoals het behoort, moed in: sta op, hij roept u... Wat wilt u dat ik voor u doe? vraagt Jezus. Snap Jezus dat dan niet? Wat zou die blinde Bartimeus nou liever wensen, dan dat hij weer kan zien...?! Maar zou het niet zo zijn, dat dit precies is wat Bartimeus nodig heeft? dat hem een vraag wordt gesteld, dat hij zelf zijn antwoord mag geven? In het uitspreken van wat hij ten diepste verlangt, de moed om zich uit te spreken, wordt hij bevrijdt uit het duister van zijn blindheid. Hij gooit zijn mantel af, die mantel kun je zien als een beeld voor zijn oude leven. Niet langer laat hij zich leiden en bepalen door de ogen en inzichten van anderen, Die oude levensbasis past nu niet meer. Met het wegwerpen van zijn mantel, werpt hij zijn bedelaars bestaan van zich af... Een tedere dialoog volgt: Rabboenie, maak dat ik weer kan zien. Het klinkt als: geef mij mijn vertrouwen in mijn eigen ogen terug. Dat ik mag zien wat is, mooi mag vinden wat ik mooi vindt, lief mag hebben wat ik lief heb en erg mag, haten en verafschuwen mag wat ik verafschuw. Dat ik mag zijn, wie ik ben. Geef dat ik mijn eigen ogen mag vertrouwen en niet langer hoeft te kijken en te oordelen door andermans ogen. Het is alsof Jezus zegt: Ga heen, uw vertrouwen heeft u genezen. En legt Marcus ook subtiel iets bloot wat Jezus' kenmerkt: hij zegt niet: goeie wonderdoener ben ik...nee hij zegt: jouw vertrouwen...wat in je ligt, heeft je bevrijd...De basis ligt in je zelf. Het wonder is misschien wel de ontmoeting zelf. Dat mensen elkaar zo kunnen ontmoeten, dat zij elkaar wederzijds vertrouwen schenken. Daar groei je van. Dat maakt weerbaar. Bartimeus brengt het Jezus leerlingen en ons opnieuw te binnen waar het Jezus ten diepste om gaat: dat geloven in God, te maken heeft met jezelf toevertrouwen. Jezelf uit handen geven, niet zomaar in handen van wat anderen zeggen, maar in handen van wie met jouw bestaan bewogen is. Dat je het er maar op moet wagen, die tere vraag te stellen: geldt uw medeogen voor wie u verwachten...Hij legt het als een gebed op onze lippen: Heer ontferm U. over ons, over uw wereld. Iets van een antwoord echoot door in woorden van die omstanders, sta op, houdt moed, hij roept u. Dat ze zachtjes binnen mogen dringen bij u, bij jou, bij mij: En wij leven mogen, Hem achterna. Met licht in onze ogen, als spiegels van onze ziel. Dat het zo mag zijn.